

MUISTIO

Aika: Keskiyö 10.6. klo 9.30 - 12.15

Paikka: Suomen ympäristökeskus, neuvotteluhuone Apollo, Mechelininkatu 34a, Helsinki.
Videoneuvotteluyhteys SYKE:n virtuaalihuone 3soitteella

Paikalla:

Paneelin jäsenet tai varaedustajat:

Professori Jari Niemelä, HY, Puheenjohtaja

Johtaja Petri Ahlroth, SYKE

Akademilektor Christoffer Boström, Åbo Akademi

Kaivosylitarkastaja Riikka Aaltonen, TEM

Tutkimusjohtaja Paula Horne, PTT

Johtava ekonomisti Marita Laukkanen, VATT

Tutkimusjohtaja Laura Höijer, YM

Vanhempi tutkija Annalea Lohila, IL

Tutkimusjohtaja Atte Moilanen, HY

Vastuuvirkamies Marjaana Kokkonen, UM

Professori Elina Oksanen, ISY

Professori Eija Pouta, Luke

Yksikön johtaja Laura Raaska, SA

Johtaja Leif Schulman, LTKM

Amanuenssi Sanna Huttunen, TY

Neuvotteleva virkamies Lauri Taro, VM

Professori Anne Tolvanen, OY etänä

Ympäristöneuvos Esko Hyvärinen, YM

Sihteerit:

Vanhempi tutkija Kaisu Aapala, SYKE

Paneelin ulkopuolelta, Asialistan kohta 6:

Erikoistutkija Petteri Vihervaara, SYKE (Nordic-IPBES asian käsittelyn ajan)

Poissa:

Neuvotteleva virkamies Ville Schildt, MMM

Professori Janne Kotiaho, JY

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja Jari Niemelä avasi kokouksen klo 9.35 ja toivotti jäsenet tervetulleiksi.

Hyväksyttiin kokouksen asialista.

2. Paneelin jäsenten esittäytyminen

Käytiin lyhyt paneelin jäsenten esittäytymiskierros.

3. Paneelin asettamiskirje ja jäsenten toiveet ja odotukset paneelin suhteen

Käytiin läpi paneelin asettamiskirje. Paneelin toimikausi on 4.5.2015 – 31.12.2018.

Keskusteltiin paneelin tehtävistä:

- Keskusteltiin IPBES-paneelin ja Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman toteutusta ja seuranta edistävän työryhmän (BD-seurantaryhmä) välisistä linkeistä ja synergiasta sekä mahdollisesta tehtävien ja roolien tarkentamisen tarpeesta.
 - IPBESin toimintaan osallistuminen, IPBES:iin liittyvät kansalliset tarpeet ja toimenpiteet sekä työn järjestäminen kotimaassa ovat yksi kansallisen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman toimenpiteistä.
- Kansallisen IPBES-paneelin tarkoitus on ottaa näkyvä, itsenäinen rooli. Paneeli tuo käsittelyyn kansainvälisen IPBESin asioita ja työn tuloksia sekä tavoittelee niille laajempaa näkyvyyttä yhteiskunnassa.
- Toimitaan kansainvälisen IPBES-paneelin ja kansallisten toimijoiden välimaastossa, välittäjäorganisaationa.
- Linkkejä ja yhteistyömahdollisuuksia muihin kansallisiin toimijoihin, kuten Future Earth Suomi ja Ympäristötiedon foorumi, täytyy vielä kirkastaa ja selvittää.
- Paneeli nojaa työssään tieteelliseen työhön ja sen tuloksiin ja riippumattomuus on keskeistä.
- Keskustelu yhteys tiedon tuottajien ja päätöksentekijöiden kanssa on tärkeää.
- IPBESin tehtäviin kuuluu myös tieteen ja politiikan välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen, mikä on tärkeä ja mielenkiintoinen tehtävä, mutta myös vaikea kokonaisuus, jossa voi tulla ristiriitoja.
- Keskustelun päätteeksi puheenjohtaja totesi, että yleispiirteissään tehtävänanto on sellainen että sillä voidaan mennä eteenpäin.

IPBES foorumista käydyssä alustavassa keskustelussa todettiin:

- IPBES foorumi tulee olemaan laajempi ryhmä, jonka kautta 'policy support' näkökulma tulee mukaan työhön.
- Koska paneelissa ei ole mukana mm. edunvalvontaryhmiä ja kansalaisjärjestöjä, on keskeistä ottaa foorumiin mukaan laajasti toimijoita. Biodiversiteetistä ja ekosysteemipalveluista kiinnostuneet tahot pääsevät mukaan työhön foorumin kautta. Foorumin rakennetta ei kannata pitää kovin suljettuna, koska etukäteen ei voi ennakoita kuinka moni taho haluaa osallistua. Se kuinka vahvaksi ja näkyväksi IPBES tulee kansainvälisesti ja kansallisesti vaikuttaa siihen kuinka paljon kiinnostusta osallistumiseen on.
- Paneelin tehtävä on miettiä foorumin kokoonpano ja tehtävät.

IPBES:n ja IPCC:n samankaltaisuuksista ja eroista todettiin mm.:

- Kansainvälisten paneelien toimintatapasäännökset ovat hyvin samankaltaisia, koska IPCC:n mallia käytettiin IPBESä perustettaessa.
- 'Policy support' puoli ei kuitenkaan ole yhtä voimakas IPCC:ssä.
- Kansallisessa organisoinnissa tämä näkyy mm. siten, että on erikseen Suomen IPCC-työryhmä sekä puhtaasti tieteellinen kansallinen Ilmastopaneeli, jonka toiminta ei liity IPCC:n. Kansallinen IPBES-paneeli pitää sisällään sekä tiedeyhteisön että ministeriöiden edustajia.

4. IPBES kansainvälisen paneelin esittely

Esko Hyvärinen kävi läpi kansainvälisen IPBES:n tavoitteet, toimintaperiaatteet, organisaation, pääkohdat työohjelmasta vuosille 2014 – 2018 sekä rahoituksen periaatteet (liite 1).

- Tavoitteisiin liittyen Hyvärinen totesi, että painotus on ollut enemmän ekosysteemipalveluissa, erityisesti ihmisen hyvinvoinnin kannalta keskeisissä palveluissa, mutta tasapaino biodiversiteetin ja ekosysteemipalveluiden välillä pitäisi säilyttää. Tieteen ja politiikan vuorovaikutus on tärkeää. IPBES nojaa tutkimukseen, mutta ei itse tee uutta tutkimusta.
- Työohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi on koottu ja kootaan erityyppisiä työryhmiä
- Työohjelman toisena ja kolmantena tavoitteena ovat alueelliset ja temaattiset arvioinnit. Opas arviointien tekemiseen on valmisteilla, ja sen pitäisi valmistua seuraavaan täysistuntoon.
- Arviointien scoping vaihe on osassa arviointeja ohi, työryhmät koottu ja arvioinnit käynnistyneet. Osassa arviointeja scoping-vaihe on meneillään (liite2).
- Globaali arviointi käynnistetään alueellisten arviointien ollessa vielä käynnissä, mutta alueellisten arviointien on silti määrä tuottaa tietoa globaaliin arviointiin.
- Temaattiset arvioinnit ovat itsenäisiä ja globaaleja. Niiden tuloksia hyödynnetään kuitenkin myös alueellisissa arvioinneissa (regional ja sub-regional assessments).
- Pisimmällä on pölyttäjiä koskeva arviointi (Thematic assessment of pollinators, pollination and food production (Deliverable 3a)), joka on ns. fast-track arviointi ja parhaillaan toisella review kierroksella. Tavoite on hyväksyä se seuraavassa täysistunnossa.
- Ennallistamista koskeva arviointi (Thematic assessment on land degradation and restoration (Deliverable 3b(i)) on aloitettu. Haitallisten vieraslajien (Thematic assessment on invasive alien species and their control 3b(ii)) ja kestävä käytön ja suojelun (Thematic assessment on sustainable use and conservation of biodiversity and strengthening capacities/tools 3b(iii)) arvioinnit ovat scoping-vaiheessa ja niiden käynnistämistä tullaan päättämään seuraavassa täysistunnossa..
- Työohjelman kolmanteen tavoitteeseen sisältyy myös metodologista työtä.
- Työohjelman nelostavoite koskee pääasiallisesti viestintää.
- Työohjelman toteuttaminen on käynnistynyt suunnitelman mukaisesti, vaikkakin siihen tehtiin joitakin muutoksia (lähinnä aikataulut) edellisessä täysistunnossa 2015 alussa.
- Työohjelmassa tieteen ja politiikan välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen on nähty tärkeäksi. Kysyttiin millä tavalla politiikka on ymmärretty esim. täysistunnossa – suppeasti vai laajasti? Hyvärinen vastasi, että kansainvälisellä tasolla politiikka on ymmärretty laajempaan siten, että myös muut tahot kuin varsinaiset politiikan tekijät ovat mukana, mutta erityistä huomiota kiinnitetään poliittiseen päätöksentekotasoon. Tämä näkyy esim. arviointiraporteissa, joihin tulee sisältymään erikseen tiivistelmät politiikan tekijöille. Muiden maiden kansallisista paneeleista ei vielä ole juuri vertailuaineistoa saatavissa, sillä Suomi on jossain määrin etujoukoissa kansallisessa organisoinnissa. Laura Höijer totesi, että asiaa pohdittiin Suomen IPBES-paneelin toteutusta suunnitelleessa ryhmässä, ja siellä päädyttiin vaihtoehtoon, jossa laajempi joukko osallistetaan foorumilla. Niemelä arveli, että todennäköisesti maittain vaihtelee, miten 'policy' tulkitaan, meillä ollaan todennäköisesti avoimimmasta päästä.

- Arvioinneissa science – policy interface ei ole läpileikkaavana, vaan ovat tieteellisiä raportteja. Laaditaan tiivistelmät politiikan tekijöille (summary for policy makers) ja tuotetaan välineitä tulosten viemiseksi osaksi päätöksentekoa.
- Kysyttiin, miten työryhmien kymmenet jäsenet on sitoutettu työhön? Hyvärinen kertoi, että työryhmiin haetaan pääasiassa kansallisen yhteystahon kautta, joka Suomessa on ympäristöministeriö. Enintään 20 % työryhmäpaikoista on varattu relevanteille sidosryhmille, jotka voivat nimetä itsenäisesti. Työryhmän jäseneksi haetaan vapaaehtoisesti ja hakeminen on jo itsessään hakijalta osoitus kiinnostuksesta ja motivaatiosta osallistua ja sitoutua työhön. Hakijoilta kysytään myös onko valmis ottamaan suuremman vastuun, esim. vastuullisena kirjoittajana. Jokaisella valittavalla asiantuntijalla edellytetään ilmoittautumisen yhteydessä valmiutta osallistua ensimmäiseen työryhmän kokoukseen, joka on jo tässä vaiheessa ainakin alustavasti ajoitettu.
- Työohjelmaa valmisteltaessa IPBES:n arviointien teemoista koottiin ehdotuksia jäsenmailta, YK:n organisaatioilta, sidosryhmiltä ja muilta tarkkailijatahoilta. Ehdotuksia on arvioitu MEPin toimesta ja täysistunto on tehnyt päätökset scoping-vaiheeseen etenemisestä. Scopingin tulosten perusteella täysistunto päättää arviointien käynnistämisestä.

5. IPBES:n kansainvälisten työryhmien asiantuntijajäsenten nimeämisprosessi ja IPBES:n arviointiraporttien käsittelyprosessi

Hyvärinen kävi läpi IPBES-työryhmien asiantuntijajäsenten nimeämisprosessin ja arviointiraporttien käsittelyn (liite 3).

- Asiantuntijoiden valinnassa vaikuttaa tieteellinen pätevyys ja kirjoittajien alueellinen tasapaino sekä muut IPBESin päättämät periaatteet.
- Paneelin kautta on tarpeen edistää ja aktivoida Suomessa työskentelevien asiantuntijoiden osallistumista. Viesti käynnissä olleista hauista ei ole ehkä levinnyt riittävästi. Kiinnostusta on ollut, mutta aika- ja raharesurssit ovat usein kriittisiä tekijöitä.
- Arviointien aikataulu on tiivis, aiheet laajoja ja julkaistua tietoa on paljon, joten työryhmien työhön osallistuminen vaatii mahdollisuutta irrottautua osin muista työtehtävistä.
- Työskentelykieli on englanti.
- Kehittyneet maat kustantavat osallistumisensa itse, kehittyviä maita tuetaan kuluissa, jotta varmistetaan, että voivat osallistua täysipainoisesti.
- IPBESin raportit ovat globaaleja, mutta täysistunto voi hyväksyä myös alueittaisia raportteja osaksi kokonaisuutta.
- Kun laajimpien raporttien valmistuminen kestää useamman vuoden, ne ovat jo ilmestyessään pari vuotta vanhoja, kysyttiin kuinka paljon niillä on voimaa päätöksenteossa? Raporttien vaikuttavuus ja voima tulee niiden mittavasta globaalista kattavuudesta ja niistä johdettavissa olevista viesteistä.
- Raporttien käyttökelpoisuuden vuoksi tarvitaan kuitenkin sekä alueellisia että globaaleja raportteja, jotta alueelliset eroavaisuudet tulevat huomioiduksi.
- Suomessa ympäristöministeriö on toistaiseksi voinut kustantaa työryhmien työhön osallistuvien matkakulut kokouksiin. Työaikaa ei voida korvata, mutta jos on vastuullisessa roolissa, on pyritty siihen, että myös työaikaa voidaan jossain määrin tukea.

- Monitieteisyys on mukana arvioinneissa jo siinä vaiheessa kun valitaan tekijöitä, sillä se on yksi valintaperusteista.
- Alueelliset ja globaali arviointiraportit todennäköisesti tullaan aikanaan päivittämään, mutta päätöksiä ei ole tehty seuraavaa työohjelmakautta varten.

Ajankohtaista

- Kaksi arviointiraporttia on tällä hetkellä toisella review kierroksella.
 - 3c: Policy support tools and methodologies for scenario analysis and modelling of biodiversity and ecosystem services – review on **avoinna 9.7. saakka**
 - 3a: Thematic assessment of pollinators, pollination and food production - review **avoinna 17.7. saakka**.
- **Sovittiin, että paneelin kommentit kootaan sihteerin kautta. Jotta ne ehditään koota yhteen ennen kesälomaa, pyydetään kommentit lähettämään sihteerille 24.6. mennessä. Paneelin kommentteista kootaan Suomen valtion (government) kommentit, jotka ympäristöministeriö/Esko H. toimittaa edelleen. Jokaisen asiantuntijan on mahdollista kommentoida luonnoksia myös itsenäisesti IPBESin asettamiin määräaikoihin saakka kirjautumalla järjestelmään IPBESin verkkosivuilla.**
- Arvioitavat raportit ja ohjeet löytyvät IPBESin etusivulta <http://www.ipbes.net> ja sihteerin välittää linkit myös sähköpostitse.
- Paneelin jäsenien toivotaan myös aktiivisesti levittävän review pyyntöä tuntemilleen aihepiiriin asiantuntijoille.

6. Kansallisen paneelin toiminta 2015 -2018

Sihteerin esitteli viestintäsuunnitelman luonnoksen (liite 4).

- Keskusteltiin paneeliin suomenkielisestä nimestä. Ehdotettiin mm. luontopaneelia, ekosysteemi-paneelia ja ympäristöpaneelia. Jätettiin nimiasia vielä hautumaan. Ensimmäisessä tiedotteessa voidaan käyttää jotain pidempää nimeä tai kiertoilmausta. **Päätetään paneelin suomenkielinen nimi seuraavassa kokouksessa.**
- **Sovittiin, että viestintäsuunnitelmaluonnos lähetetään muistion liitteenä, ja se käsitellään seuraavassa kokouksessa.**
- Suunnitelmaa päivitetään työn kuluessa.
- Viestinnän kohderyhmiin lisätään elinkeinoelämä.
- Arviointiraportteihin liittyvistä tiivistelmistä (summary for policy makers) ei tehdä suoria suomenkielisiä käännöksiä, vaan ennemmin vapaammin käännettyjä, Suomen oloihin sovellettuja lyhennelmiä. Myös se mitä arvioinnin tulos tarkoittaa Suomen kannalta, on kiinnostavampaa. Ehdotettiin, että sihteerin valmisteli ja paneeli hyväksyisi suomenkielisen lyhennelmän. Työ pitäisi tehdä ennakoivasti, heti kun englanninkielinen tiivistelmä on saatavilla ennen IPBES täysistunnon hyväksymismenettelyä, jotta suomenkielinen versioikin olisi valmiina heti kun täysistunto hyväksyy arvioinnin.

Petteri Vihervaara esitteli Nordic IPBES projektia (Nordic IPBES – scoping study 2015 + full assessment 2016-2018) (liite 5), josta hän lähetti aineistoa myös etukäteen paneelin jäsenille.

- Pohjoismainen arviointi käynnistyi tänä vuonna työpajalla Tukholmassa. Tälle vuodelle on PMN:n rahoitus esiselvitystä (scoping study) varten. Tavoitteena on kolmevuotinen full assesement. Sen rahoitus on vielä auki.

- Projektia koordinoi Ruotsi. Mukana ovat kaikki pohjoismaat.
- Projektin koordinoima kysely on lähetetty kaikille kansallisen paneelin jäsenille.
Kyselyn dl on 29.6. ja paneelin jäsenten toivotaan vastaavan siihen aktiivisesti. Myöhemmin on tulossa laajempi kysely, jonka aikataulusta ei ole vielä tarkkaa tietoa.
- Arvioinnin rakenteena on IPBESin alueellisen arvioinnin rakenne, jotta se olisi helposti hyödynnettävissä IPBESin regional ja sub-regional arvioinneissa.
- Erillisenä prosessina etenee ILK (Indigenous local knowledge) hanke, joka järjesti työpajan Ruotsissa kesäkuun alussa.
- Todettiin, että esim. juuri valmistunut Elite raportti, jossa on arvioitu Suomen ekosysteemien tila, on hyvä pohja tälle arvioinnille, vaikka muutostrendejä ei olekaan arvioitu.
- Muutoinkin olemassa olevan datan hyödyntämistä pidettiin tärkeänä.
- Kolmevuotisen jatkohankkeen rahoitus lepää paljolti PMN:n varassa. Suomessa YM:n t&k hankerahoja leikattiin tuntuvasti.
- Local knowledge – tarkoittanee IPBES yhteydessä pitkällä aikavälillä kertynyttä kokemuseräistä tietoa, joka on verrattavissa alkuperäiskansojen tietoon.

Seuraavassa kokouksessa keskustellaan mm. muiden kansallisten paneelien kanssa tehtävän yhteistyön mahdollisuuksista.

Täysistuntoon valmistauduttaessa paneelin pitäisi olla mukana sekä EU:n että kansallisten kantojen muodostamisessa. Paneelin kokous on syytä järjestää sopivassa vaiheessa lähellä täysistuntoa.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous pidetään torstaina 8.10.2015, klo 10.00 – 15.00, SYKEssä, Mechelininkatu 34a, kokoushuone Tervapääsky, virtuaalihuone SYKE 3.

IPBESin seuraava täysistunto on tämän hetkisten tietojen mukaan helmikuussa 2016, ja siihen tulevien asioiden valmistelua varten tarvitaan kokous tammikuussa.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.15.

LIITTEET

Liite 1 Kansainvälinen IPBES

Liite 2 IPBES työohjelma

Liite 3 IPBES-työryhmien asiantuntijajäsenten nimeäminen ja arviointiraporttien käsittely

Liite 4 IPBES paneeli, viestintäsuunnitelma luonnos (10.6.2015)

Liite 5 Nordic IPBES, Petteri Vihervaaran esitys